

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 29 dec. 1961

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President De Quay en de Ministers Van Aartsen, Beerman, Klompé, Luns, Toxopeus, Veldkamp, Visser en Zijlstra (afwezig zijn de Ministers Cals, Korthals, Marijnen en De Pous).

Voorts zijn aanwezig de Staatssecretarissen Bot (punt 3 en 5), Van Houten (punt 2a), Gijzels (punten 6, 11, 14 en 16), Roolvink (punten 10, 13, 14, 17 en 20a) en Schmelzer (punt 13).

Secretaris: J. Middelburg.

---

2. Buitenlands beleid

---

b. *Visumaanvraag door Indonesiër*

Minister *Beerman* deelt mede, dat er opnieuw een visum aangevraagd is voor de Indonesiër Ujeng Suwargana, die een grote drukkerij in Indonesië heeft. Aanvankelijk was dit voor zakelijke besprekingen gevraagd, welk verzoek is afgewezen. Daarna is een visum gevraagd voor politieke besprekingen, o.a. met de Kamerleden Diepenhorst en De Graaf. Bij overleg met Minister Luns bleek spreker, dat deze niet voor visumverlening voelde, aangezien een Nederlander, die een Indonesisch visum vraagt voor overeenkomstige doeleinden, dit niet krijgt. Spreker meent zelf, dat men er te veel reliëf aan geeft, als het visum wordt geweigerd. Minister *Zijlstra* meent, dat Minister *Beerman* in dit geval de verantwoordelijke minister is. Minister *Beerman* zou gaarne het gevoelen van de Ministerraad vernemen. De *Raad* blijkt in dit geval een visum te weigeren.

3. *Nieuw-Guinea* (Zie notulen MR 22/23 dec. 1961, punt 12.)

Minister *Luns* heeft de vorige dag in de commissie van de Tweede Kamer gezegd, dat het Kabinet hem gemachtigd had in die bijeenkomst opening van zaken te geven. Daarbij heeft hij medegedeeld, dat de Nederlandse regering zich bereid heeft verklaard een gesprek met Indonesië in het bijzijn van een derde te houden zonder precondities, maar dat zij de zelfbeschikking centraal blijft stellen. De reactie in de commissie was niet ongunstig. Het betoog van Mr. De Graaf, dat het voor de Papoea's zo goed zou zijn als Nieuw-Guinea onder de souvereiniteit van Indonesië zou komen, vond weinig bijval; spreker heeft zich daartegen verklaard. Op de vraag van Prof. Patijn hoe de Regering succes van een open gesprek met Indonesië kan verwachten heeft hij geantwoord, dat hij steeds al zijn twijfel hierover heeft uitgesproken. De voorzitter Kortenhorst vroeg aan het slot of de commissie het eens was met het regeringsbeleid, waarop Dr. Bruins Slot en Mr. Burger antwoordden, dat de minister de commissie alleen zou inlichten, wat spreker heeft beaamd.

Wat de bijeenkomst van de Kamer op 2 januari betreft hoopt men, dat de Regering het debat zal openen met een verklaring.

Spreker deelt vervolgens mede, dat van Ambassadeur Van Roijen een telegram is ontvangen over diens gesprek met de Amerikaanse Minister Rusk in tegenwoordigheid o.a. van Harriman. In dit gesprek heeft onze Ambassadeur gezegd, dat Nederland tot het uiterste is gegaan en dat het nu de beurt aan Indonesië is. Rusk zei, dat de Amerikaanse Ambassadeur in Djakarta Jones een gesprek had gehad met de Indonesische President Sukarno, waarbij hij de indruk kreeg, dat er bij deze wel bereidheid bestond om een gesprek zonder voorwaarden te voeren ook wel met een derde erbij, waarbij de Indonesische President dacht aan de Secretaris-Generaal van de VN U Thant. Rusk merkte op, dat de Verenigde Staten niet kandidaat voor een derde partij wil zijn. Ter motivering hiervan zei hij, dat de Verenigde Staten dan een nuttiger rol kon spelen op de

zijlinies, aangezien men ook niet zo gedesinteresseerd was in deze zaak. Hij meende voorts, dat U Thant hiervoor een plaatsvervanger zou benoemen, waarbij Rusk o.a. noemde de Noorse plaatsvervanger. In het gesprek met Rusk bleek men het eens, dat besprekingen zouden moeten beginnen op ambassadeursniveau en dat volstrekte geheimhouding over de besprekingen een vereiste was. De Ambassadeur heeft voorgesteld, dat de Verenigde Staten zou beginnen met benadering van U Thant. Spreker adviseert aan Ambassadeur Van Roijen te laten weten, dat de Regering het eens is met zijn antwoorden en met U Thant als derde, eraan toevoegende, de Verenigde Staten te vragen de Secretaris-Generaal hiertoe te benaderen. Als een gesprek tot stand komt, zal men op ambassadeursniveau moeten beginnen, waarbij gedacht kan worden aan Schürmann of Van Roijen. Het lijkt spreker het beste, dat geen kabinetslid met de leiding wordt belast tenzij het duidelijk is, dat men tot overeenstemming bij de besprekingen komt. Wat de Kamerbespreking op 2 januari betreft stelt spreker voor twee verklaringen voor de Minister-President voor te bereiden, nl. een voor het geval meer bekend kan worden gemaakt over de besprekingen in Amerika en een tekst van vager aard.

Minister *Zijlstra* denkt voor besprekingen met Indonesië eerder aan de aanwijzing van Van Roijen dan van Schürmann. In de tweede plaats lijkt het spreker wenselijk binnenkort in de Ministerraad nog fundamentele aspecten van deze zaak te bespreken. Wat het Kamerdebat betreft is spreker het eens met Minister Luns, maar een vraag is of niet ten gevolge van de brief van 8 december een stuk moet worden gezonden, dat een precisering van het regeringsstandpunt inhoudt. Al eerder bij een bespreking in Hotel Des Indes is gezegd, dat de Regering of het Kamerdebat op 2 januari moet aangaan of het Kamerdebat moet weigeren, zich beroepend op het staatsbelang. In het eerste geval zal de Regering het erop moeten aansturen een zo groot mogelijke meerderheid van de Kamer achter zich te krijgen. In dit verband meent spreker, dat een stuk ter aanvulling van de brief van 8 december nog deze dag aan de Kamer gezonden moet worden.

Minister *Klompé* heeft de indruk, dat de Indonesiërs het Kamerdebat afwachten om vervolgens de daarbij gebleken zwakke punten aan te tasten. Spreekster is het eens met Minister Luns, dat van regeringszijde niet is gezegd, dat men het debat moet uitstellen, maar de Kamer zou beter tot de conclusie kunnen komen het debat later te houden.

Minister *Van Aartsen* geeft, als een verklaring vooraf door de Minister-President wordt overwogen, de voorkeur eraan een stuk vooraf te zenden. Men moet erop letten, dat een onvoldoende voorbereid Kamerdebat buitenslands de zaak veel kwaad zou kunnen doen.

Minister *Luns* stelt voor, dat hij aan Washington zal seinen, dat de Regering bij het Kamerdebat op 2 januari voornemens is mee te delen, dat zij besloten heeft voor een gesprek met Indonesië geen preconditionie te stellen; en verder dat geen overdracht aanvaardbaar is tegen de wil van de bevolking van Nieuw-Guinea en dat bijtrekking bij het gesprek van een derde wenselijk is. Daaraan wordt het verzoek toegevoegd te informeren of door deze mededelingen de zaak ongunstig zou worden beïnvloed. De *Raad* gaat akkoord met het zenden van dit telegram.

Besloten wordt op zaterdag 6 januari een bespreking, aanvangende om half tien, te houden over fundamentele kanten van deze zaak.

Minister *Luns* is van oordeel, dat als het tot besprekingen komt met Indonesië niet onzerzijds op spoedige beëindiging ervan ware aan te dringen. Minister *Zijlstra* is van oordeel, dat op de agenda ook allerlei andere punten geplaatst kunnen worden, zoals de aflossing van schulden en de verhouding tot de KLM.

De *Raad* stelt vervolgens de tekst vast voor een brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer ten gevolge op de brief van 8 december, waarvoor Staatssecretaris Bot een concept heeft opgesteld. Afgesproken wordt, dat de brief in portefeuille wordt gehouden in afwachting van het antwoord, dat van Amerikaanse regering over de bekendmaking van de jongste ontwikkelingen wordt ontvangen. Met de Voorzitter van de Tweede Kamer zal worden besproken, dat zaterdagmorgen de seniores hierover zullen worden ingelicht; als tot uitstel van debat van 2 januari wordt besloten, zal het initiatief hiervoor van de Kamerleden moeten uitgaan.

Staatssecretaris *Bot* deelt mede, dat op Nieuw-Guinea moeilijkheden zijn gerezen door evacuatie van vrouwen en kinderen vanwege ondernemingen, de zending enz. De Gouverneur heeft machtiging gevraagd voor vaststelling van een vergoedingsregeling voor het geval er bezittingen ten gevolge van een militaire aanval verloren zouden gaan. Deze vergoeding zou op basis van een aantal maanden salaris kunnen worden vastgesteld met een plafond van f. 10.000. Hier zou maximaal f. 18 mln. mee gemoeid zijn. Voorts heeft de Gouverneur voorgesteld de bevoorrading uit te breiden. Volgens het departement kan men met het oog op bederf een voorraad hebben voor niet meer dan vier maanden.

Minister *Zijlstra* is het wel eens met de vaststelling van enige regeling, maar men moet deze heel precies bekijken in verband met repercussies elders. Hij stelt voor, dat 's middags nog contact hiertoe wordt opgenomen met zijn departement.

Minister *Beerman* merkt op, dat tot nu toe voor oorlogsschade geen vergoeding maar een tegemoetkoming werd gegeven. Minister *Zijlstra* antwoordt, dat al deze punten nog moeten worden nagegaan.

Staatssecretaris *Bot* deelt in de middagvergadering mede, dat inmiddels overleg met Financiën heeft plaatsgehad, waarbij overeenstemming werd bereikt.

Minister *Toxopeus* meent, dat het vermelden van een tegemoetkoming nauwelijks iets is, waarmede men de gemoederen op Nieuw-Guinea wat tot rust zal kunnen brengen. Hij stelt voor te zeggen, dat terzake van door oorlogsgeweld geleden schade een uitkering zal worden vastgesteld. Minister *Zijlstra* stelt voor te spreken van een uitkering in verband met geleden schade. De *Raad* verklaart zich hiermede akkoord.

---

5. *Begroting Nederlands-Nieuw-Guinea voor 1962* (Brief van de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken d.d. 19 december 1961 nr. 490271/37000, met wetsontwerp en bijlagen.)

Minister *Zijlstra* merkt op, dat er een punt is, dat nog in orde gemaakt moet worden. Staatssecretaris *Bot* antwoordt bevestigend. De *Raad* verklaart zich vervolgens met het begrotingsontwerp akkoord.
